



UMETNOST AZTEKOV

Slovenski etnografski muzej

Nacionalni antropološki muzej Mehike

Mehiška ambasada iz Beograda

VELIKE KULTURE MEHIKE

UMETNOST AZTEKOV

Goričane - junij 1979

Avtor razstave in besedila:
Prof. Mario Vaskes, direktor
Muzeološkega oddelka Nacio-
nalnega inštituta za antro-
pologijo in zgodovino Mehi-
ke

Besedilo in katalog je pre-
vedla in priredila dr. Pavla
Štrukelj

Odgovorni urednik dr. Boris
Kuhar

Strokovna postavitev raz-
stave: dr. Pavla Štrukelj

Likovna in tehnična oprema
kataloga in razstave:
Marjan Loboda, dipl. ing. arh.

Izdal in tiskal: Slovenski
etnografski muzej, Ljublja-
na, Prešernova cesta 20

Naklada 1000 izvodov

U V O D

Azteki¹ so razumeli vesoljstvo kakor urejeno stvaritev, v kateri so določene usode živih in neživih stvari; svet in življenje pa se morata zahvaliti za svoj obstoj človekovemu delu in njegovi religioznosti.

Ozemlje Aztekov se je razprostiralo na jezerski ravnini v dolini Mexica; imelo je zmerno in milo višinsko podnebje, obdano pa je bilo z gostimi gozdovi, v katerih so živele različne živali.

Azteki so sestavljali družbo, ki se je delila na dva razreda. Na eni strani je bilo plemstvo, ki je bilo v manjšini, na drugi so bili kmetje v vaseh in so sestavljali večinsko prebivalstvo. Kmetje so imeli natančno določene obveznosti, posebno, kar je zadevalo dajatve. Plemiči so bili oproščeni davkov in kmečkih del, zasedali so najpomembnejša mesta v vladi in v upravi in ustvarili strogo vojaško oblast, ki je pripomogla do slave mesta Tenochtitlan, današnjega Mexico Cityja.

Vera je bila poglavitno sredstvo vladne ideologije. Vse so ustvarili bogovi, zato so jih častili in umirali zaradi njih.

Ime Azteki izvira iz prvotne domovine Aztlan. V 18. stoletju zasledimo to ime v zgodovini teh ljudstev. V novejšem času pa se uveljavlja ime "Mexicas", ki je nastalo iz vzdevka Mexitli. To ime je imel najvišji plemenski bog Huitzilopochtli. V pričujočem besedilu uporabljamo ime Azteki, ker je še danes najbolj razširjeno in znano po svetu.

zintir



U M E T N O S T A Z T E K O V

Spet imamo v gosteh v Slovenskem etnografskem muzeju razstavo iz Mehike. Z njo primerno predstavljamo umetnost, kulturo in zgodovino te naše prijateljske latinskoameriške države. Razstavljena je umetnost Aztekov, ali Mehikancev, ki nam je verjetno še najbližja od številnih velikih starih kultur Mehike. Obenem pa je tudi ta kultura za Evropo še vedno neznanka, saj so jo španski osvajalci znali temeljito uničevati. Azteke poznamo v zgodovini navadno kot ljudstvo osvajalcev. V svoji, razmeroma kratki zgodovini, so zmogli meje svojega cesarstva razširiti vse do Guatemale. Svoje premagane sovražnike pa so občudovali, govorili spoštljivo o njihovi kulturi in prevzemali njihovo umetnost in celo bogove. Znali so si pridobiti vse izkušnje in dosežke zavojevanih ljudstev, vse to pa so bili zmožni tudi izboljšati in tako je nastala značilna kultura Aztekov. V umetnosti obdelovanja kamna so dosegli raven kot dva tisoč let pred njimi živeči Olmeki, največji kiparji stare Amerike. Prav v obdelavi kamna so bili Azteki samostojni mojstri. In to njihovo mojstrstvo v največji meri predstavlja naša razstava.

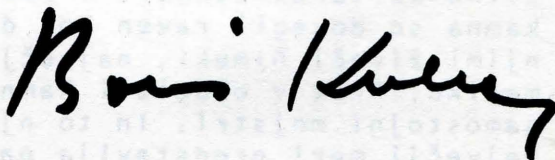
Španski konkvistadorji so v dveh letih z zvižjačami in s tehnično premočjo uničili to veliko civilizacijo. Zatrli so jo v krvi in ognju. Od vsega so ostale le ruševine. V zadnjih desetletjih pa arheologi in etnologi spet odkrivajo moč velikega cesarstva Montezume, veliki umetniški izraz Aztekov, njihovo samosvojo filozofijo in vero, njihove kamnite bogove, ki nam na razstavi predstavljajo nenavadni svet. Predstavljajo nam ljudi, ki so mislili in verovali, za naše pojme čudno, toda zapustili

so nam umetnost, ki je vredna našega občudovanja.

Videti Tamanalco ali piramide Tenuyaca ali znamenite ostanke stare prestolnice Tenochtitlana, te "Benetke novega sveta", ki ležijo sredi današnjega glavnega mesta Mehike, je posebno doživetje. Toda z našo razstavo sta prišli ta kultura in umetnost, ki zgovorno odsevata okolje stare Mehike, tudi k nam, da ju spoznamo in občudujemo.

Za to smo dolžni zahvalo vsem, ki so to omogočili: Nacionalnemu antropološkemu muzeju iz Mexica, Mehiški ambasadi iz Beograda, Zavodu za mednarodno, znanstveno, tehnično in prosvetno-kulturno sodelovanje, Kulturni skupnosti Slovenije in Ljubljanski kulturni skupnosti.

Dr. Boris Kuhar
ravnatelj
Slovenskega etnografskega muzeja



Ljubljana, junija 1979

Azteki so se naselili na osrednji mehiški planoti približno sredi 13. stoletja. Ozemlje je sestavljalo osrednje jezersko območje, ki je obsegalo približno 8.000 kv.kilom. površine; obdano je bilo z gorami in z gostimi gozdovi, imelo pa je izredno milo podnebje.

V času prihoda tega ljudstva je bilo veliko prazgodovinsko jezero razdeljeno na več manjših jezer in lagun. Naštejmo le pglavlitne: Texcoco, Chalco, Xaltocan, Xochimilco, Zumpango in San Cristobal.

Največje jezero je bilo Texcoco z otoki v zahodnem delu. Na teh otokih so Azteki zgradili mesto Tenochtitlan, ki je pozneje postalo trdno in slavno glavno mesto velike fevdalne države. Ta se je razprostirala od Mehškega zaliva do pacifiške obale in od Bajio do Oaxaca. Rastlinski in živalski svet iz teh časov se je ohranil v kamniti plastiki, terakoti in v keramičnih predmetih.

Najpogostejše so prikazani od sesalcev psi, kojoti, armadillos - oklepniki, pasavci, divji vepri, jeleni, zajci in posebno puma.

Ptiči pa so: papagaji, sove, race, kokoši in orli. Puma in orel sta postala simbola najpomembnejših vojaških odlikovanj Aztekov; npr. odlikovanje je bil viteški orel ali viteška puma.

Azteški umetniki so oblikovali tudi druge živali v času pred prihodom špancev. Tako so pogostne kače, žabe, želve, insekti, metulji idr. Izmed rastlin so se ohranile le nekatere, upodobljene na umetninah. Zanimive so podobe kaktusa, na primer nopali (vrsta kaktusa). Na pod-

lagi teh del bi bilo mogoče obnoviti pustinja-
sko vegetacijo na tem jezerskem ozemlju, ka-
kor nekateri menijo.

Azteki so bili zvečine poljedelci, bili so tudi
lovci in ribiči. Kakor v drugih deželah Srednje
Amerike so bile poglavitne poljščine: koruza,
fižol, paprika, nopali, kodeljino seme, para-
dižniki, buče, tobak, bombaž, chilli poper,
agave za pijačo maguey in drugo. Bogato vodno
rastlinstvo in živalstvo je dopolnjevalo pre-
hrano Aztekov s proteini. Jedli so tudi pasje
meso - vrsta psa Itzcuantli.

To ljudstvo je zelo razvilo tudi gospodarstvo;
imeli so natančen pregled nad delovno silo, moč-
no razširjeno trgovino in stroge davčne dajatve.
Vse dobrine, obvezne dajatve so se zbirale v
glavnem mestu, saj so bile namenjene le vlada-
jočemu razredu.

Tenochtitlan je bil glavno mesto Aztekov, u-
stanovljen na močvirnatem otoku. Ob prihodu
Evropejcev leta 1521 je imelo to mesto 18 kv.
kilometrov površine, kazalo je tako urejenost
in lepoto, da so bili prevzeti tudi španski
osvajalci.



Po zunanjem videzu so bili Azteki podobni drugim ljudskim skupinam na tej visoki planoti. Imeli so temno barvo kože, v odtenkih od svetlejše do temnejše, bohotne lase, gladke in črne, redki so bili brki ali brada, kakor tudi dlaka po telesu; oči so imeli sive, visoko čelo in široke nosnice. Povprečna višina moških je bila 1,60 m, žensk pa 1,48 m. Prebivalstvo je bilo v 16. stoletju zelo številno. Menijo, da so šteli Azteki ob prihodu Špancev okrog dva milijona prebivalcev na osrednji visoki planoti. V glavnem mestu Tonochtitlan pa je bilo 250.000 meščanov.

Jezik se je imenoval náhuatl, ki je sodil s tedanjimi drugimi jeziki v yuto - azteško skupino. (Jyto ali yto - azteška jezikovna skupina je sestavni del pimana-najaškega jezikovnega debela, ki zajema 37 narečij.

Razredna diferenciacija je bila v azteški družbi močno izražena; na eni strani so bile ljudske skupine, ki so proizvajale materialne dobrine, na drugi strani pa so nekateri imeli službe, ki so jim dovoljevale, da so materialne dobrine uporabljale, ne da bi jih bilo treba proizvajati. Tako sta bila dva poglobljena družbena razreda, in sicer razred plemičev-pipiltinov, in razred kmetov - macehualtinov.

Pipiltini so bili vladajoči družbeni sloj; opravljali so administrativna, svečeniška, politična in policijska dela. Razen tega so bili oproščeni davkov in poljedelskih del, dohodke so prejeli tudi v hrani in v drugih predmetih. Oblačili so se v lepe bombažne obleke, nosili so elegantne sandale in so smeli javno kazati svoj nakit in okras.

Macehualtini so sestavljali poglavitno večino prebivalstva. Obdelovali so skupno zemljo, ki je niso mogli podedovati. Od svojih dohodkov so morali dajati davke državi in plemičem, morali so delati tudi na poljih, ki so oskrbovala vojsko in svetišča s hrano. Oblačili so se v preproste obleke, niso smeli nositi nakita ali kazati razkošnih predmetov.

Natančno je bilo določeno, kakšen položaj lahko doseže macehualtin v vojski z junaškimi dejanji; tako pridobljeni višji družbeni položaj je bil podoben plemiškemu. S takšnim napredovanjem v vojni so azteški vladarji navduševali bojvnike za vojne pohode.

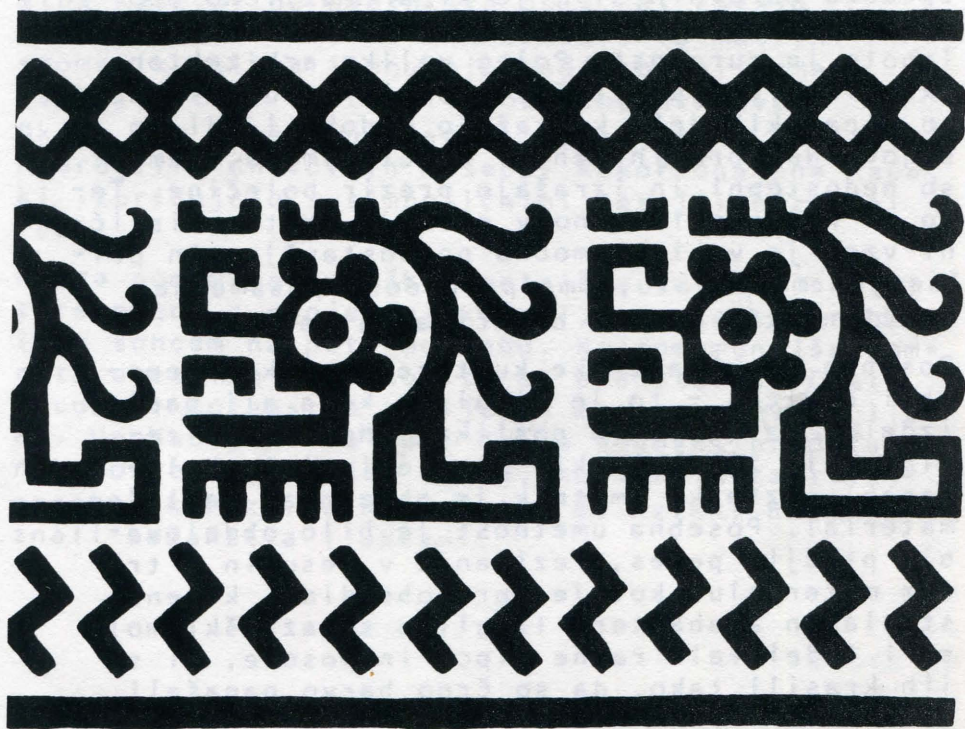
V razredu macehualtinov so imeli trgovci in obrtniki-poctecas poseben družbeni položaj; bili so oproščeni poljskih del. Kar pa je bilo prineseno iz drugih krajev, je bilo obdavčeno, zaradi tega, da so zavarovali te obrtnike in njihove izdelke.

Najmanj pravic so imeli los Tlacotini - nesvobodni, sužnji. To skupino so sestavljali ujetniki in tisti prebivalci, ki so izgubili svobodo zaradi dolgov, ali pa so bili osebna lastnina pipiltinov.

Moško azteško obleko sta sestavljala predpasnik okrog bokov - máxtlal in platneno ogrinjalo - tilmas. Ženske so nosile krila, obleke in ovita ogrinjala - huipiles in tudi ogrinjala, podobna ponču - quechquemetl.

Vladal je tlatoani, nekakšen monarh, ki ga ni mogel naslediti sin. Vladar je bil voljen; volili pa so ga potomci Acamapichtlija, prvega vladarja. Vladar je vladal državi, vojski in cerkvi. Oblast je delil s cihuacoatli, ki so sestavljali politično skupnost, ustanovljeno

v Tlacaelelovem času. Razen teh je obstajal še svet starcev - tlatocan, ki je vplival na pomembne odločitve. Na nižjih položajih so bili številni uradniki, ki so opravljali posebna dela, na sodišču, na policiji, pri varovanju skladišč orožja idr.



U M E T N O S T

Azteška umetnost je izrazito verska. V njej so združeni kulturni elementi s sosednjih ozemelj in iz različnih časov. Ko so Azteki premagali Tolteke, so njihovo kulturo spoštovali in občudovali. Prav njihova sposobnost na političnem in vojaškem področju pa je pripomogla, da so Azteki razvili tudi umetnost, ki je pomenila velik dosežek v zgodovini in zadnji uspeh indijanskih ljudstev pred Kolumbom.

Azteška umetnost je dosegla, kar zadeva obdelavo kamna, podobno raven kot kultura Olmekov, ki so živeli skoraj 2.000 let pred tem ljudstvom. Azteška božanstva, ki so pomenila prispodobo naravnih sil, je kipar različno upodabljal; na teh kipih je skušal oblikovati lepoto in surovost. Poleg velike arhitektonske plastike je azteški umetnik zapustil mnogo kiparskih del, ki kažejo podobe ljudi in bogov. Na obrazih teh ni videti smeha, temveč so nedostopni in izražajo prezir bolečine. Te lo je redko prikazano v gibanju. Naturalistični vzor je v kipih močno poenostavljen in prilagojen materialu, ima pa podoba posamezne značilnosti, kot so oblačila in nakit.

Poseben uspeh azteške kulture je tako imenovani *codices* - to je živalska koža ali papir, izdelan iz agave in poslikan. Motivi so religiozni, zgodovinski, zemljepisni in kalendarški. Azteški umetnik je obdeloval različen material. Posebna umetnost je bilo obdelovanje ptičjih peres, rezljanje v lesu in v trdem materialu, kot je npr. obsidian, kamena strela in alabaster. Iz gline so azteški mojstri izdelovali razne kipce in posode, ki so jih krasili tako, da so črno barvo nanašali

na oranžno in na češnjevo rdečo, rumeno pa na rdečo barvo. Od Mixtekov so prevzeli polikromno keramiko..

Značilna azteška umetniška dela so bila: naglavni okras iz peres; posebno znan je ta okras vladarja Moctezume. Splošno znani so bobni z okrasnim ploskim reliefom, lobanje, živalski liki in maske ter vaze z upodobitvijo opice. Kakovostni izdelki so tudi velike sklede, skulpture božanstev, drobna plastika s konjem v travi, kojoti, pernate kače in ženske podobe.

Azteki so veliki umetniki v obdelavi kamna; ustvarili so poseben stil, ki je izpričan po vsej Mehiki. Potomstvu so zapustili prvovrstna kakovostna umetniška dela, ki kažejo podobe bogov in azteški koledar. Ta masivni spomenik, ki ga imenujejo tudi sončni kamen, vsebuje štiri sonca ali kozmične svetove.

Okrog teh so sončni žarki, dragi kamni, cvetovi, hieroglifi dnevov in mesecev kakor ognjene kače, ki izpričujejo s simboličnimi detajli kozmični red.

Druga pomembna azteška umetniška dela so skulpture bogov z ognjenimi kačami, zvezdasto krono in s soncem na poti po nebu. Najpomembnejša kamnita umetnina je monolit, ki predstavlja Coatlicues - božanstvo zemlje in mater bogov in ljudi. Upodabljali so tudi druge bogove, predstavnike ozvezdij, vode, ognja, kulturnih rastlin, posebno koruze. Zanimivo je, da Azteki niso poznali božanstva ljubezni.

Ta etnična skupina, je tako kakor druga sred-njeameriška ljudstva verovala, da vse stvari na zemlji pripadajo magično religijskemu vesolju in da so vse življenjske pojave ustvarila božanstva.

Vera v kulturi Aztekov kaže različne elemente. V njej so vidni kult, ki izvirajo od starejših naseljencev, kult božanstva ognja in številna plemenska božanstva, med katerimi sta na prvem mestu božanstvi Huitzilopochtli in Camaxtli.

Razvile so se razne filozofske smeri, ki so razlagale izvir sveta in življenja. Verovali so v žensko-moško dvojno načelo, enako božanstvom Omecuehtli in Omecihuatl, ki so stvaritelji vsega, kar obstaja na zemlji. Vesolje so si predstavljali kot prostor, ki je sestavljen iz štirih strani neba in središča. Svet in človek sta bila ustvarjena večkrat, od tod tudi mit o petih kozmičnih soncih. Verovali so, da živijo v petem soncu - v soncu gibanja-ollin-Tonatiuh.

Poglavitna božanstva, stvarniki vsega življenja, so bili Tezcatlipoca in Quetzalcoatl - Ehecatl, vladarji teme in vetra. Sonce je bilo Tonaty, mesec Meztli; zemlja je bila po njihovi predstavi stara žena - Coatlikue, mati vseh bogov in vseh ljudi, ali kakor Tlaltecuhтли, strašno bitje, vedno pripravljeno, da požre vse, kar umre.

Yitzilopochtli je bilo plemensko božanstvo, v zvezi z mladim soncem, zmagovalcem v boju proti zvezdam in mesecu. Ta je bil pobudnik bojnih pohodov; bil je neuničljiv in mogočen pri osvajanju novih ozemelj.

Druga božanstva so bila še: Tlaloc, Chalchiuhtlicue, Centeotl, Xochipilli, Mayahuel, Patecatl, Xipe - božanstva dežja, studenčne in rečne vode, cvetja, mageja in pulkea ter posebno obrti.

Najznačilnejši verski obred pri Aztekih je bilo žrtvovanje ljudi. Verovali so, da se bo sonce in življenje ohranilo s krvjo in srci žrtev.

Pri tem obredu so izrezali srce žrtvi z nožem iz kremenca. Ujetnike pa so tudi sežigali in zadavili. Ob nekaterih priložnostih so jedli meso žrtvovanih ljudi (obredni kanibalizem), kar je pomenilo združenje človeka z božanstvom, ki je bilo utelešeno v žrtvi.

V središču mesta je bil obredni prostor, ki je imel štirioglo ploščad, dolgo 300 m, obdano z zidom, na katerem so bili upodobljeni liki kače-Coatepantli; v ta prostor so vodili trije vhodi, ki so bili tudi začetki glavnih ulic mesta. Med pomembnimi stavbami je bilo svetišče Tlaloca in Yitzilopochtlija, ki je imelo obliko dvojne piramide, visoke čez 30 m, dvojne stopnice so bile okrašene z masivnimi okrasnimi ograjami - alfardami. Zgrajena so bila svetišča še drugih božanstev: boga sonca, božanstev poljedelstva, božanstev vetra; ta svetišča so imela okrogle konstrukcije, vhod pa je imel obliko kačje glave z odprtimi čeljustmi.





KRONOLOŠKI PREGLED AZTEŠKE ZGODOVINE

13. in 14. stoletje Azteki ali Mexici pridejo na ozemlje današnje Mehike in se naselijo.
1325. ali 1370. leta Ustanovitev mesta Tenochtitlán, današnjega mesta Mexico.
- 1376 Izvolitev Acamapichtlija za kralja.
- zač. 15. stoletja Ustanovitev zveze treh mest Texoco-Tenochtitlán-Tlacopan; to je bil začetek azteške države.
- 1440 - 1469 Čas vladanja Moctezume I, ki je državo povečal z osvajanjem; vladajoči sloj je vojaško plemstvo.
- 1487 Graditev čez 30 m visoke dvojne piramide v Tenochtitlánu, ki jo sedaj izkopavajo in spet odkrivajo. V času prvih stikov s Španci so bili Azteki poljedelci - pridelovali so koruzo, bombaž, kakav, vanilijo in chilli poper; obrti so bile: tkalstvo, gradbeništvo v kamnu, umetna obrt, obdelovanje kamna; razvijali so tudi trgovino, gojili upodabljajočo umetnost in pesništvo.

Kot druge visoke kulture Indijancev tudi Azteki niso poznali pluga, kolesa, voza, govedoreje in železa. Bojevali so se z lesenim in kamnitim orožjem proti železnemu orožju, s kakršnim so bili opremljeni Španci.

21. april 1519

Cortés se izkrca z 11 ladjami, okrog 500 ljudmi, s 16 konji in s 14 topovi na ustju reke Tabasco.

8. november 1519

Cortés pride do mesta Tenochtitlán; vladar Moctezuma se ukloni in preda, misleč, da so prišli bogovi..

1/2. junij 1520

Ljudska vstaja prežene Špance.

7. junij 1520

Zmaga Cortésa s pomočjo plemenskih čet, ki so jih bili podjarmili Azteki.

13. avgusta 1521

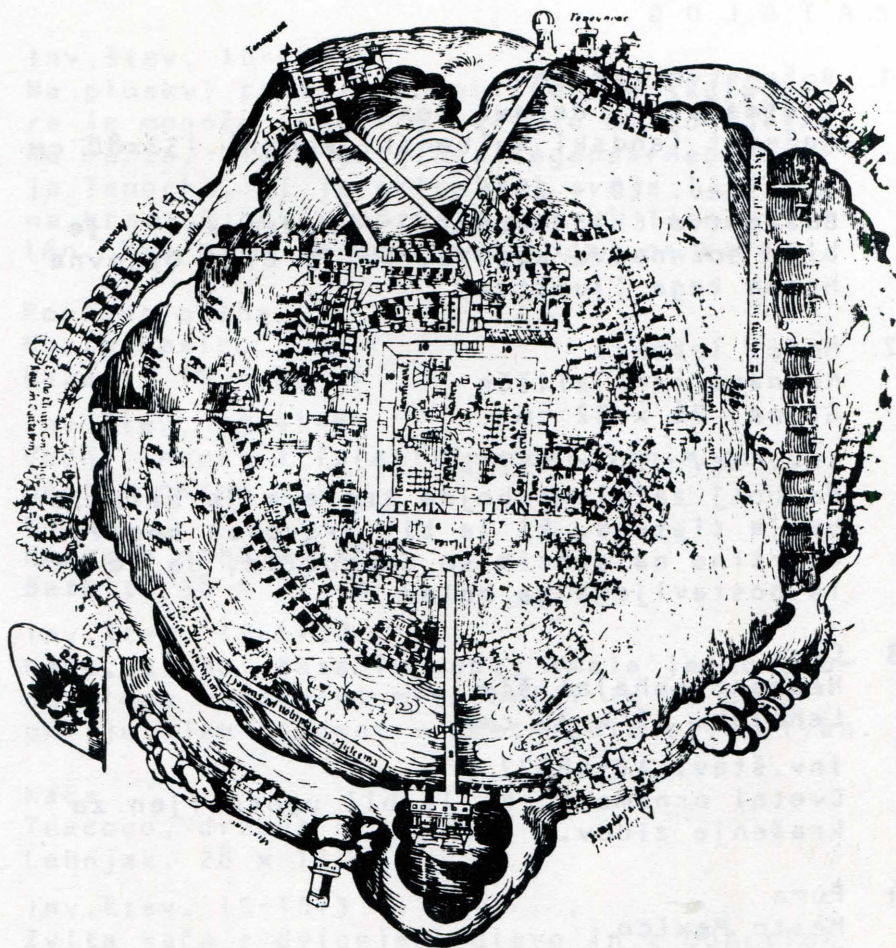
Po 75-dnevnem obleganju je zavzet in uničen Tenochtitlán, ki je imel tedaj okrog 250.000 prebivalcev.

1524

Staro glavno mesto Aztekov šteje spet 30.000 prebivalcev.

danes

Okrog 700.000 Aztekov govori jezik náhuatl, to je razvita oblika azteškega jezika.



K A T A L O G

- 1 Božanstvo koruze
Tlalmanalco, država Mexico
Andezit (andski vulkanski kamen). 132x80 cm
Inv.štev. 10 - 2804
Božanstvo Chicomecoatl - "sedem kač", je bilo božanstvo koruze, ki je bila osnovna hrana tega ljudstva.
- 2 Model lobanje
Neznano nahajališče
Glina. 26 x 32 cm
Inv.štev. 10 - 157126
Najbolj zaželena bojna trofeja je bila lobanja tistega, ki je bil žrtvovan bogovom. Odprtine na sencih so omogočile, da je bila postavljena na ogled.
- 3 Cvet
Neznano nahajališče
Lehnjak. 20 x 30 cm
Inv.štev. 10-46572
Cvetni ornament, ki je bil uporabljen za krašenje zidov.
- 4 Puma
Mesto Mexico
Bazalt. 70 x 70 cm
Inv.štev. 10-155804
Pume so se bali in jo spoštovali. Predstavljala je moč zemlje, noči in teme, pomenila je tudi simbol sreče v boju.
- 5 Fragment kaktusa
Neznano nahajališče
Bazalt. 38 x 30 cm

Inv.štev. 10-46716

Na ploskvi rastlinsko oblikovane skulpture je mogoče videti v reliefu mit o nastanku mesta. Vidna je glava legendarnega vodje Tenocha, ki je pripeljal svoje ljudstvo na kraj, kjer je pozneje nastal Tenochtitlán. Nad njim je kaktus, spodaj pa kača.

6 Povodna bolha

Mesto Mexico

Bazalt. 19 x 29 cm

Inv.štev. 10-41987

Vodni insekt z izrazitim romboidnim ornamentom okrog oči.

7 Kača

Neznano nahajališče

Bazalt. 38 x 22 cm

Inv.štev. 10-1120

Kača, simbol časa in vode; imela je pomembno vlogo v azteški mitologiji in je bila priljubljen predmet v umetniških stvaritvah.

8 Kača

Texcoco, država Mexico

Lehnjak. 28 x 13 cm

Inv.štev. 10-1013

Zvita kača z dvignjeno glavo in z odprtimi čeljustmi.

9 Pes Itzcuintli

Neznano nahajališče

Bazalt. 10 x 30 cm

Inv.štev. 10-41713

Pes te vrste je pomenil Aztekom posebno priljubljeno jed. Po njihovem verovanju je vodil mrtve v podzemlje. Kvadratna odprtina izvira iz kolonialnega časa.

10 Steber v obliki kače

Mesto Mexico

Bazalt. 22 x 13 cm

Inv.štev. 10-41898

Ta steber je bil verjetno del oltarja, na njem so vidni elementi zgodnejše tolteške kulture.

11 Zajec

Mesto Mexico

Bazalt. 10 x 24 cm

Inv.štev. 10-1005

Ob ceremonijah bogu Ome-tochtli "dva zajca", boga Pulque, so pripravljali opojen napitek iz agave; svečeniki so pili iz te posode to alkoholno pijačo.

12 Puma

Mesto Mexico

Bazalt. 20 x 40 cm

Inv.štev. 10-155804

Iz prvotne oblike neobdelanega kamnitega bloka je umetnik oblikoval resnično predstavo živali.

13 Orel

Neznano nahajališče

Bazalt 34 x 45 cm

Inv.štev. 10-1079

Stilizirana reliefna podoba orla, ki je bil simbol sonca. Izbrane bojne čete so ga izbrale za svoj znak in so se imenovalle orlovi bojnikov.

14 Pipa

Neznano nahajališče

Glina. 12 x 22 cm

Inv.štev. 10-79956
Pipa v obliki papagaja.

- 15 Maska
Cholula, Puebla
Glina. 21 x 19 cm

Inv.štev. 10-1068
Posmrtna maska, na njej so vidne antropološke značilnosti tega ljudstva: okrogel obraz, poudarjene ličnice, velik in širok nos in debele ustnice.

- 16 Plemič
Neznano nahajališče
Andezit. 68 x 26 cm

Inv.štev. 10-2750
Ima okras na glavi, okrog vratu in v ušesih.

- 17 Kmet
Neznano nahajališče
Bazalt. 78 x 31 cm

Inv.štev. 10-81549
Predstavlja macehualese, ki so bili najštevilnejši v azteški družbi.

- 18 Podoba žene
Mesto Mexico
Andezit. 87 x 40 cm

Inv.štev. 10-1130
Ženski lik v obredni obleki. Skodela je verjetno za vodo, ker je bombažni čelni trak s stranskimi čopi značilen okras boginje vode-Chalchiutlicue.

- 19 Podoba Aztekinje
Mesto Mexico
Andezit. 88 x 38 cm

Inv.štev. 10-135840

Vrsta obleke - gornja obleka z resami okrašena - "quechquemetl", ki poudarja ženske telesne oblike, in ovito blago kot krilo; zavezovale se je s trakom - ohranjeno do danes.

20 Grbavec

Mesto Mexico

Bazalt. 43 x 23 cm

Inv.štev. 10-116563

Azteki so spoštovali stare ljudi kot varuhe ljudske modrosti. Ta skulptura spominja na like, ki predstavljajo starega boga ognja - Huehuateotl.

21 Kojot - bojevnik

Mesto Mexico

Bazalt. 40 x 26 cm

Inv.štev. 10-116561

Bojevniki so se oblačili v kožo divjih zverí, da bi dobili njihovo moč na čarovni način. Tu je glava uporabljena kot čelada.

22 Sončni disk

Mesto Mexico

Bazalt. 17 x 11 cm

Inv.štev. 10-157130

Sonce, središče veselja in življenja, je bilo največje božanstvo tega ljudstva. V sredini reliefa je simbol "cvetnih vojn", v katerih so bili ujetniki obredno žrtvovani.

23 Nož

Mesto Mexico

Kremenjak. 49 x 23 cm

Inv.štev. 10-136217

Z noži iz kremenjaka so izrezali srce ob

žrtvovanju. Ta primerek je verjetno le simboličen, ima silhueto človeške lobanje, iz nje pa štrli manjši nož.

24 Ščit

Mesto Mexico
Bazalt. 28 x 5 cm

Inv.štev. 10-971

Bojni ščiti so bili kožnati, obrobljeni z lesom in bombažno tkanino; okrašeni z raznobarnim perjem. Tu je pokazana notranja stran v kamnitem reliefu.

25 Svečenik

Mesto Mexico
Bazalt. 48 x 36 cm

Inv.štev. 10-41578

Bogat nakit - zapestnice, zlata ploščica na prsih, biserna ogrlica in peresa tega svečenika - je bil pravica izbrancev. Pod zgornjo obleko se vidi oblačilo okrog bokov - "maxtlatl".

26 Posoda

Tlatelolco, mesto Mexico
Glina. 7 x 28 cm

Inv.štev. 10-157127

Keramika, ki so jo uporabljali v starem mestu Tenochtitlan, je bila raznovrstna. Ta primerek kaže rdeče loščeno keramiko, okrašeno z belo barvo in s simboličnimi motivi.

27 Kadilnica

Tlatelolco, mesto Mexico
Glina. 25 x 70 cm

Inv.štev. 10-153712

Svečeniki so jo ob verskih slovesnostih u-

porabljali pred bogovi okrašena pa je bila z likom ognjene kače.

28 Skrinjica

Mesto Mexico

Bazalt. 10 x 29 cm

Inv.štev. 10-46630

Fragment kamnite skrinje z reliefnim ornamentom boga dežja Tlaloc in mitološke živali Cipactli. Podoba Tlaloca kaže značilna znamenja, kakor obrobljene in velikan-ske zobe, in tudi samostojne okrasne elemente, kakor so zavite obrvi.

29 Tlaloc

Neznano nahajališče

Bazalt. 61 x 14 cm

Inv.štev. 10-157131

Bog dežja - Tlaloc, je eden najpomembnejših božanstev glede pomena vode na tem poljedelskem območju. Njegova podoba ima kroge okrog oči, štrleče zobe, značilen je njegov naglavni nakit, ki ima obliko krone, sestavljene iz trikotnikov.

30 Quetzalcoatl

Neznano nahajališče

Bazalt. 37 x 22 cm

Inv.štev. 10-40636

Quetzalcoatl - pernata kača je bila eno poglavitnih božanstev. Ustvarilo je človeka iz svoje krvi in mu dalo koruzo. Tu je podoba božanstva pokazana v čeljustih kače, prekrite s perjem.

31 Ehecatl

Mesto Mexico

Bazalt. 18 x 27 cm

Inv.štev. 10-41616

S tem imenom pooseblja boga vetra Quetzalcoatl. Njegovi dodatki so bili okrogli uhani in ogrlica iz polževih lupinic.

32 Naprsni nakit

Neznano nahajališče

Bazalt. 30 x 27 cm

Inv.štev. 10-42000

To je znamenje Ehecatl-Quetzalcoatl, boga vetra; nakit ima obliko rezljane školjke in se imenuje "dragulj vetra"

33 Macuilxochitl

Neznano nahajališče

Adezit. 58 x 23 cm

Inv.štev. 10-81544

Bog cvetja je upodobljen v togi ritualni drži, značilni za azteško kiparstvo.

34 Macuilxochitl

Mesto Mexico

Bazalt. 96 x 37 cm

Inv.štev. 10-40506.

Dvojno ime Macuilxochitl-Xochipilli je imel bog cvetja, glasbe, plesa in ljubezni in je bil čaščen posebno ob praznikih tega ljudstva. Značilen je naglavni okras v obliki čelade, s peresi na vrhu.

35 Kamnita posoda

Neznano nahajališče

Vulkanski kamen. 19 x 17 cm

Inv.štev. 10-157124

Posoda je okrašena s podobo enega bogov Pulque, Patecatl, ki ima značilni okras za nos v obliki polmeseca.

- 36 Xipe
Neznano nahajališče
Glina. 30 x 16 cm
Inv.štev. 10-79545
Pri obredu v čast boga Xipe-Totec so žrtvi
odsekali glavo in vzeli skalp. Skulptura ka-
že glavo s kožo žrtve.
- 37 Božanstvo koruze
Mesto Mexico
Bazalt. 53 x 38 cm
Inv.štev. 10-135839
Božanstvo koruze - Chicomecoatl, "sedem kač"
je znano po velikem štirioglatem naglavnem
okrasu, ki se je imenoval amakalli.
- 38 Božanstvo koruze
Mesto Mexico
Andezit. 20 x 14 cm
Božanstvo mlade nedozorele koruze se je ime-
novalo Xilonen. Tu kleči in ima koruzne stor-
že v rokah.
- 39 Xilonen
Tlatelolco, mesto Mexico
Glina. 43 x 34 cm
Inv.štev. 10-157129
Podoba božanstva koruze drži v rokah koruzne
storže
- 40 Podoba žene
Neznano nahajališče
Andezit. 30 x 16 cm
Inv.štev. 10-135833
Klečeča žena je oblečena kot boginja vode-
Chalchiuhtlique, krilo je iz žada.

- 41 Oltar
Mesto Mexico
Bazalt. 59 x 42 cm
Inv.štev. 10-116583
Relief simbolično kaže obredne človeške žrtve: bojevnik v popolni bojni opremi; zadaj številna človeška srca in majhne podobe žrtv.
- 42 Model svetišča
Mesto Mexico
Glina. 32 x 17 cm
Inv.štev. 10-135827
Model kaže način zidanja: v spodnjem delu ima piramida stopnišče, okrašeno z ograjo, nad tem je štirioglato svetišče z okrasnimi elementi v obliki lobanj in školjk.
- 43 Model igre Pelota
Mesto Mexico
Vulkanski kamen. 36 x 22 cm
Inv.štev. 10-116454
To je bila obredna igra z žogo. Igrali so jo v dolgih dvoriščih, ki so imeli obliko dvojnega T, na stranskih zidovih so vtisnjeni prstani.
- 44 Bela in črna krogla Pelotas
Mesto Mexico
Obsidian in marmor, r- 11 cm
Inv.štev. 10-116455, 10-116456
Te žoge so simbolizirale sonce. Bela je predstavljala živo sonce, črna mrtvo sonce.
- 45 Prstan pri igri z žogo
Neznano nahajališče
Bazalt. d-58 cm

Inv.štev. 10-464994

Najpomembnejši predmet v tej igri je bil prstan, ki je bil pritrjen na zid. Žogi so metali skozi ta prstan v pravem trenutku te obredne igre.

46 Teponaxtle - glasbilo

Neznano nahajališče

Les. 26 x 67 cm

Inv.štev. 10-997

Najznačilnejše glasbilo, ki so ga uporabljali ob slovesnostih; to je vrsta ksilofona z dvema pokrovoma, igra se kakor na boben z dvema tolkaloma. Okrašen je s podobo mitološke živali, pol mačke, pol ptice.

47 Vrč

Mesto Mexico

Glina. 27 x 26 cm

Inv.štev. 10-50717

Posoda je okrašena s podobo boga dežja Tlaloc. Ta bog je ukazal svojim pomočnikom, da zbirajo vodo s planin v vrčih, ki so jih kasneje razbili z enim udarcem, kar ponazarja grmenje in dež.

48 Plošča

Mesto Mexico

Bazalt. 60 x 60 cm

Inv.štev. 10-46464

Plošča ima koledarska znamenja boginje koruze "sedem kač". Število sedem je upodobljeno z majhnimi krogi na robovih plošče.

49 Cuauhxicalli

Mesto Mexico

Bazalt. r-60 cm

Inv.štev. 10-46505
Ime za posodo je azteška beseda in pomeni
"orlovo gnezdo"; posoda je bila uporabljena
pri obrednem žrtvovanju ljudi; vanjo so da-
jali tudi kri in srce žrtev.

- 50 Xiuhtecuhtli
Mesto Mexico
Bazalt. 38 x 24 cm
Inv.štev. 10 - 157125
Bog ognja, ima naglavni okras iz turkiznih
ploščic.

- 51 Napatecutli
Mesto Mexico
Andezit. v-38 cm
Inv.štev. 10-74432
To je varovalno božanstvo za obrtnike in
tkalce rogoznic iz vodnega trstičevja ter
je eno izmed vodnih božanstev.

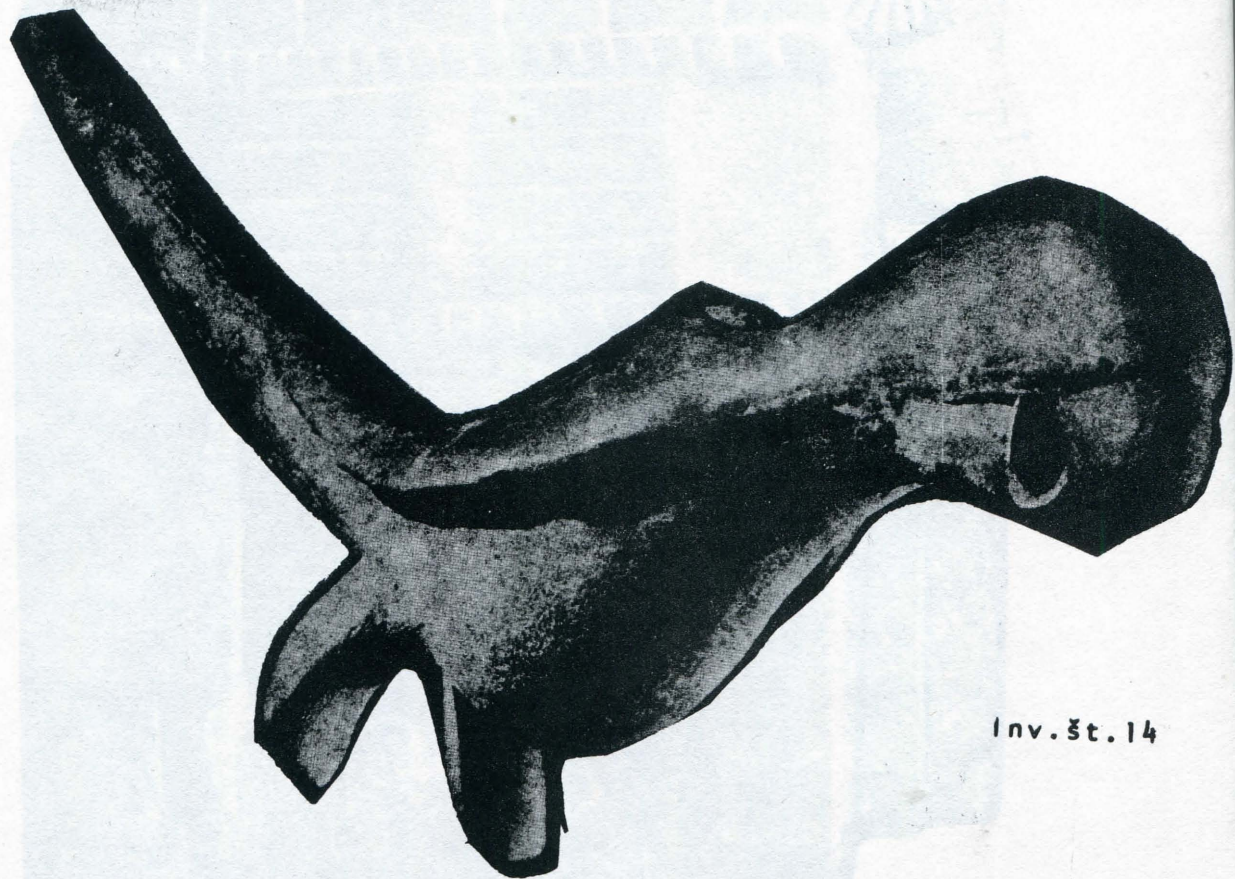
- 52 Chiuacoatl
Neznano nahajališče
Andezit. 30 x 26 cm
Inv.štev. 10-135836
Podoba starega božanstva zemlje "kačja že-
na" - Chiuacoatl, upodobljena z obrazom v
željustih kače.

- 53 Xolotl
Mesto Mexico
Bazalt. 45 x 47 cm
To je božanstvo sveta pod zemljo. Ima po-
dobo psa, ki spremlja mrtvo sonce, ko po-
tuje po svetu pod zemljo.

- 54 Božanstvo Tlaloc
Neznano nahajališče
Bazalt. V - 39,2 cm
Inv.štev. 10-162538
Božanstvo ima pokrivalo na glavi in okraske na prsih.
- 55 Skulptura kaže podobo boga Tlaloca
Neznano nahajališče
Bazalt. 123-84 cm
Vidni so ostanki rdeče in črne barve.
- 56 Posoda s podobo božanstva
Neznano nahajališče
Sivo zelen kamen. 36 x 23,5 cm
Inv.štev. 10-162964
Figura ima dvignjene roke, v nosu okraske, na glavi ovalno pokrivalo.
- 57 Okrogla posoda s pokrovom
Neznano nahajališče
Bazalt. 28,5 x 64 cm
Inv.štev. 10-162941
Na posodi je reliefno upodobljen bog Tlaloc.
- 58 Okrogla plošča - disk
Neznano nahajališče
Zeleni kamen. r - 13,5 cm
Inv.štev. 10-162943
Prsni okrasek, antropomorfni motiv.
- 59 Maska
Neznano nahajališče
Črn kamen. 13 x 9 cm
Inv.štev. 10-162963
Prsni okrasek, antropomorfni motiv iz mitologije.



Inv. št. 1



Inv.Št.14



Inv. št. 15



Inv. št. 28



Inv. št. 30



Inv. Et. 34





Inv. 34.48

